

Svar fra Borg bispedømmeråd på høring rammeplaner og veiledende lister – kirkelig undervisning og læring

Høringsspørsmål rammeplaner og veiledende lister

Felles innledning til rammeplanene

1. Er sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del tydelig fremstilt?

☐ Ja ☒ Nei

Fritekst:

Om inkludering

Det kunne ha vært nyttig om kapittel 6 i overordnet plan (Likeverdig deltakelse, medvirkning og medborgerskap) hadde hatt et tydeligere gjennomslag i rammeplanene enn bare gjennom én og samme setning som gjentas i alle planer, eventuelt at en også viser direkte til tilgjengelige ressurser på feltet som kan bidra til å sikre intensjonen om inkluderende tilbud i praksis.

Behov for tydeliggjøring av konfesjonelt særpreg og nødvendig kunnskapsinnhold

I introduksjonen til overordnet del leser vi: «Dåp, læring og trospraksis hører sammen. Bibelen og trosbekjennelsen gir en klar referanseramme både til innholdet i den kristne tro og til hovedinnholdet i kirkelig undervisning og læring» (s. 10). Bispedømmerådet mener at dette med fordel kunne ha fått et tydeligere gjennomslag i rammeplanene. Det finnes spredte nedslag av dette, f.eks. i rammeplanene for unge voksne og voksne: «lære om sentrale kjennetegn på evangelisk-luthersk tro, likheter og forskjeller med andre konfesjoner» (s. 21 og 25), men bispedømmerådet mener en mer gjennomgående tydeliggjøring av konfesjonsspesifikt trosinnhold og -praksiser både vil tydeliggjøre sammenhengen mellom overordnet del og rammeplanene og videre styrke rammeplanene generelt. Som ett av to konfesjonsspesifikke bekjennelsesskrifter i Den norske kirke tilkommer Luthers lille katekisme en spesielt viktig rolle i denne sammenhengen. Katekismens unike posisjon gjenspeiles bl.a. i at den er tatt inn i Norsk salmebok 2013 både på bokmål og nynorsk (s. 1263–1288), der den er lett tilgjengelig for alle.

I en samtid hvor større åpenhet og interesse for kristen tro faller sammen med et generelt lavt kunnskapsnivå knyttet til religion, vil vi løfte behovet for kunnskap om det som særpreger en evangelisk-luthersk kirke. Ikke minst i arbeidet med unge og unge voksne erfarer bispedømmerådet at mange ansatte etterspør hjelp til å kunne legge fram et tydelig trosinnhold som gir trygghet i eget ståsted og samtidig respekt for andres. Dette er også relevant i forhold til spørsmålet om tolkningskompetanse og bibelsyn som er utdypet i svar på høringsspørsmål 4.

Opplæring i forbindelse med dåp

Fra første setning av fremhever PFKUL-OD sammenhengen mellom dåp og kirkelig undervisning og læring: «Den norske kirkes undervisnings- og læringsoppdrag springer

ut fra dåpsbefalingen» (s. 10). Fremdeles blir flertallet blant dem kirkelig undervisning og læring retter seg mot, døpt som spedbarn, men andelen som døpes forut for konfirmasjon, som eldre ungdom og som voksne, øker raskt. Denne dobbeltheten i adressatkrets reflekterer PFKUL-OD i formuleringer som «kirken har et særskilt ansvar for opplæring av mennesker som er døpt eller søker dåp» (s. 10) og «De fleste er døpt som barn. Noen søker dåp senere i livet» (s. 17). Så vel Det nye testamente som praksis og erfaringer fra kirkens liv og misjon gjennom århundrene tilsier at dåp av unge og voksne også innebærer opplæring i forbindelse med dåp. En slik erkjennelse har fått et nedslag i forslaget til rammeplan 13–19 år, der det heter: «Det kan være et eget opplegg for undervisning og læring for dem som ikke er døpt, men søker dåp» (s. 15). Det er en mangel ved PFKUL-OD at den ikke eksplisitt drøfter og begrunner behovet for og utformingen av opplæring i forbindelse med dåp for unge og voksne, og det virker vilkårlig at kun rammeplanen 13–19 år i det hele tatt nevner dette som en mulighet. Egne KUL-tiltak knyttet til dåp er like aktuelle og nødvendige for gruppene voksne, unge voksne og udøpte konfirmanter.

Borg bispedømmeråd vil understreke at tilbudet om opplæring må tilpasses den enkeltes situasjon, og at opplæring kan skje både før og etter dåpen.

Misjon

Misjon og Den norske kirkes globale oppdrag og ansvar, slik de bl.a. er beskrevet i kapittel 2 av PFKUL-OD og i KM 09/21 Den norske kirkes globale oppdrag, har ikke fått et tilstrekkelig og gjennomgående nedslag i rammeplanene eller i de veiledende listene for salmer og praksisformer. I anførte kirkemøtesak bad Kirkemøtet lokalmenighetene synliggjøre og styrke kirkens globale oppdrag bl.a. ved å «forsterke de globale perspektivene i dåps- og trosopplæringen ved å øke bruken av ressurser fra søsterkirker og økumeniske organisasjoner, samt å styrke samarbeidet med de organisasjonene kirken har et formelt samarbeid med i sitt internasjonale arbeid: misjonsorganisasjoner i Samarbeid menighet og misjon». Vi følger i fortsettelsen dette overordnede synspunktet opp med innspill til de enkelte rammeplanene og de veiledende listene. Av over 100 listede salmer er ingen i forslaget hentet fra avsnittet som har overskriften «Misjon» i salmeboken.

Korrektur

Siste setning av avsnittet **Felles innledning til rammeplanene** må i tråd med regler for norsk rettskriving og preposisjonsbruk endres fra «Alle skal få kjennskap og kunnskap til kirken de tilhører, inkludert kirkens tradisjon og historie.» til «Alle skal få kjennskap til og kunnskap om kirken de tilhører, inkludert kirkens tradisjon og historie.»

2. Mener høringsinstansen at rammeplanene gir en tydelig og hensiktsmessig retning for lokal planlegging av kirkelig undervisning og læring?

☐ Ja ☒ Nei

Fritekst:

Bispedømmerådet er positive til at rammeplanene gjennom sin åpenhet viser tillit til undervisningsansattes og andre ansattes kompetanse til å prioritere og utforme lokalt arbeid. Samtidig mener vi det er behov for tydeligere og noe mer normative føringer for

at rammeplanene skal bidra til å sikre et minimum av felles erfaringer og referanser på tvers av landet, og for at de skal fungere som gode verktøy for lokal planlegging og prioritering. Dette er ikke minst viktig i lys av at de nasjonale kravene til lokale planer på undervisningsfeltet, knyttet til tilskudd, er endret fra tidligere lokale trosopplæringsplaner til dagens aktivitetslister i Kirka vår. Rådet mener derfor at det må skilles tydeligere mellom innhold som alle bør møte, innhold som anbefales, og innhold som kan velges ut fra lokale behov og prioriteringer.

Bispedømmerådet opplever at rammeplanene generelt uttrykker høye og gode ambisjoner for kirkelig undervisning og læring. Samtidig er den lokale virkeligheten mange steder preget av få møtepunkt, kortvarige tiltak og deltakere med svært ulik bakgrunn og forkunnskap. Rådet mener derfor at planverket i større grad bør hjelpe menighetene til å prioritere hva som utgjør det viktigste innholdet når tid og ressurser er begrensede.

Generelt vil bispedømmerådet oppfordre til en gjennomgang av rammeplanene hvor en forsøker å unngå unødvendige gjentakelser fra overordnet plan, og heller lar felles innledning utdype og rammeplanene operasjonalisere det som er begrunnet i overordnet del.

3. Er eksempel på erfaringsmål nyttige i lokalt arbeid med læring og inkludering i kirkelig undervisning?

☒ Ja ☐ Nei

Fritekst:

Bispedømmerådet er positive til begrepet erfaringsmål og opplever at dette kan gi gode føringer på lokalkirkens retning i arbeidet, samtidig som det ikke legges opp til «skolske» forventninger. Kravene er rettet mot kirken selv, og erfaringene kirken legger til rette for. De tydeliggjør at kirkelig undervisning og læring skjer gjennom deltakelse, praksis og fellesskap, og ikke primært gjennom målbare læringsutbytter. Samtidig framstår listene iblant som omfattende samlinger av mulige erfaringer, uten at det er tydelig hvilke som utgjør kjernen i kirkens undervisningsoppdrag. Rådet mener det bør vurderes om erfaringsmålene tydeligere kan organiseres i ulike nivåer, slik at enkelte erfaringer framstår som grunnleggende og felles for hele kirken, mens andre fungerer som eksempler på lokal fordypning og variasjon.

4. Er forståelsen av tolkningskompetanse tydelig og relevant formulert?

☐ Ja ☒ Nei

Fritekst:

I innledningen leser vi at tolkningskompetanse blant annet handler om “evnen til å forstå og bruke Bibelen som hellig og normativ tekst”. Det er ikke en hvilken som helst tolkningskompetanse som etterstrebes, men en som korresponderer med kirkens erfaring av Bibelen som hellig og normativ tekst og som evner å se sammenhengen mellom de mange enkeltfortellingene og den store fortellingen fra skapelse til fullendelse. Denne innledende forståelsen av tolkningskompetanse er i varierende grad fulgt opp i de enkelte rammeplanene.

Uenighet rundt hva det betyr å forstå Bibelen som hellig og normativ tekst, er i vår

erfaring et relevant moment i svært mange diskusjoner om tro, ikke minst i sosiale medier. Teksten i forslaget utdyper noe mer i det den sier at tolkningskompetanse styrkes “av erfaring med ulike typer tekster, kunnskap om hvordan de er lest og brukt, og hvordan dette har endret seg over tid”, men her mener vi begrepet bibelsyn og refleksjoner rundt ulike bibelsyn bør nevnes spesifikt. Videre foreslår vi at kunnskap om bibelsyn og ulike tolkningstradisjoner introduseres allerede i rammeplanen for 13–19 år (ikke kun i planene for unge voksne og voksne).

Bispedømmerådet mener at kunnskap om ulike bibelsyn vil være spesielt viktig for unge og unge voksne i møte med debatten om hva det betyr å ta Bibelen på alvor, for eksempel konkretisert gjennom betydningen av litterære sjangre, kultur- og kontekstforståelse, kontrastering til Koranens rolle i islam som direkte overlevert åpenbaring, og som en motvekt til populistiske utspill fra influencere og predikanter som iblant har stor rekkevidde og liten teologisk kompetanse.

5. Ut fra beskrivelsen i innledningen: Er samisk innhold i rammeplanene tilstrekkelig ivare tatt?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

Ut fra et ønske om funksjonelle rammeplaner anbefaler Borg bispedømmeråd en oppstramming av tekstene om det samiske, i lys av at begrunnelsen for innholdet er gitt i overordnet del og rammeplanene derfor kan gå mer direkte inn på konkretisering.

6. Er prinsippene for progresjon mellom aldersgruppene tydelige og hensiktsmessige?
☐ Ja X Nei

Fritekst:

Bispedømmerådet støtter planenes vektlegging av at undervisning og læring må ta utgangspunkt i deltakernes livssituasjon, erfaringer og eksistensielle spørsmål. Samtidig mener rådet at det kan være behov for å tydeliggjøre hvordan denne tilnærmingen skal kombineres med en progresjon i innhold. Som planen tydelig uttrykker, skal kirkens læringsfellesskap være for alle, uavhengig av funksjonsevne, tidligere erfaring og kunnskapsnivå. Kan en samtidig legge til rette for progresjon for dem som ønsker å delta aktivt i menighetens liv gjennom et helt liv? Målt mot nytestamentlige ‘ambisjoner’, uttrykt bl.a. i Jesu dåps- og misjonsbefaling, om at de som gjennom dåpen blir hans disipler, skal lære å holde alt det han har befalt sine apostler, eller i Paulus’ ord, «vi rettleder og underviser alle mennesker i den fulle visdom, for å føre hvert menneske fram til modenhet i Kristus» (Kol 1,28), fremstår progresjonsmålene beskjedne. Kan en evangelisk-luthersk folkekirke klare begge deler – både å tilby KUL-elementer for dem i de ulike aldersmålgruppene som ikke har deltatt tidligere, og for dem som er med gjennom de ulike aldersfasene og som ønsker utvikling og progresjon?

7. Mener høringsinstansen at foresattes og fadderes rolle er tilstrekkelig beskrevet og ivare tatt?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

Innledningen kan med fordel bruke et språk som i større grad favner bredden av barns

faktiske omsorgs- og relasjonsnettverk. Mens foreldre, foresatte og faddere fortsatt har en viktig plass, vil mange barn og unge være omgitt av andre betydningsfulle voksne som også kan være viktige samarbeidspartnere i kirkelig undervisning og læring, som besteforeldre, utvidet familie m.fl.

Forpliktende innhold i rammeplanene

8. Rammeplanene bruker gjennomgående formuleringen “For at barna/konfirmanter/etc skal lære om Bibelen/kristen tro/etc, kan kirken invitere dem til å: (...)”. Kirkerådet ønsker tilbakemelding på om det er for lite forpliktende innhold i de seks rammeplanene generelt, og i rammeplanen for konfirmasjonstiden spesielt.

Fritekst:

Bispedømmerådet mener at rammeplanene flere steder framstår som mindre forpliktende enn det som er hensiktsmessig. Rådet støtter at kirkelig undervisning og læring ikke organiseres etter en skolemodell med krav til læringsutbytte hos deltakerne. Samtidig mener vi at kirken i større grad kan stille forpliktende forventninger til sitt eget arbeid.

Mange av planenes formuleringer er utformet som muligheter, eksempelvis gjennom formuleringen «kan kirken invitere dem til å ...». Dette bidrar til lokal frihet, men gjør det samtidig vanskeligere å se hva som utgjør kirkens felles kjerneoppdrag. Rådet anbefaler derfor at enkelte sentrale områder uttrykkes mer normativt, for eksempel ved formuleringer som «bør» eller tilsvarende språk som tydeliggjør forventninger til kirkens virksomhet. Bispedømmerådet ønsker også tydelige føringer på felles kjerneelementer som tekster og salmer. Det er en stor styrke for folkekirken at det finnes et felles grunnlag som er gjennomgående for hele kirken.

Rådet vil også peke på at enkelte minimumskrav framstår som lave sett i lys av planenes ambisjoner om relasjonsbygging, fellesskap og trospraksis. Dette gjelder for eksempel formuleringen om at barn i alderen 0–5 år bør inviteres til minst tre tilbud i løpet av seksårsperioden. Rådet anbefaler at slike minimumsforventninger i større grad uttrykker kirkens ønskede ambisjonsnivå for arbeidet.

Plan for konfirmasjonstiden oppfatter imidlertid bispedømmerådet som for stram når det gjelder rammer. Vi mener det bør gis rom til å prøve ut alternative opplegg/piloter ut fra en tanke om tydelighet i innhold og større frihet i organisering. Dette utdypes i spørsmålene knyttet til rammeplan for konfirmasjonstiden.

Veiledende lister- overordnet om kjernetekstene

9. Gir oversikten over kjernetekster hjelp til helhet og sammenheng i tekstutvalget for aldersgruppene 0-19 år?

☐ Ja ☒ Nei

Fritekst:

Bispedømmerådet opplever inndelingen mellom kjernetekster og eksempeltekster som nyttig, men mener omfanget kjernetekster gjør det vanskelig å forstå hva som faktisk utgjør kirkens felles kjernestoff. Når et stort antall tekster omtales som kjernetekster, svekker det listenes funksjon som prioriteringsverktøy for lokal planlegging.

Vi anbefaler derfor at kjernetekstene avgrenses tydeligere eller organiseres i nivåer, slik at skillet mellom felles kjerne, anbefalt utvalg og fordypningsstoff blir mer synlig. Dette vil kunne bidra til større nasjonal sammenheng, gjøre listene lettere å bruke lokalt og styrke muligheten for å etablere felles bibelske referanser på tvers av menighetene.

Kirkeårets tekster er et naturlig tilkoblingspunkt ikke bare for unge voksne og voksne, og de bør få påvirke valg av bibeltekster som vil kunne skape bedre sammenheng på tvers av alle aldersgruppene.

Vi foreslår at det gjøres et tilsvarende arbeid knyttet til listene over salmer og listene over praksisformer.

En nivådeling i “kjerne”, “anbefalt” og “utvidet liste”, en form for konsentriske sirkler eller en strukturering av noe av kjerneinnholdet (både for bibeltekster, salmer og praksisformer) rundt de kristne høytidene og sakramentene, er ønskelig. En mindre omfattende justering kunne være å markere enkelte tekster / salmer med en stjerne som en anbefaling om at disse gis prioritet.

Korrektur

I all hovedsak følger føringen av bibeltekstene malen som Bibelselskapet opererer med, men den burde ha vært helt overensstemmende. Som et bidrag til at den endelige oversikten over veiledende bibeltekster, vedtatt av Kirkemøtet, skal overensstemme med Bibelselskapets mal, anfører vi følgende observasjoner:

- 1) Bibelselskapet benytter ikke ordenstall i forkortelsen av Mosebøkene, Samuelsbøkene, Kongebøkene, Krønikebøkene, brevene til korinterne, brevene til tessalonikerne og brevene til Timoteus, Peters brev og Johannes’ brev, mens oversikten over kjernetekster gjør det.
- 2) Det er en vilkårlig veksling mellom korrekt lengde på «fra-til»-strek og for kort strek i referansene: korrekt f.eks. 1 Mos 1,1–2,3 og 1 Mos 6–9, feil f.eks. 1 Mos 12,1-5 og 4 Mos 6,22-26.
- 3) Oversikten avviker fra regelen om at ulike kapitler i bibelske bøker skal skilles med semikolon i referansen «1. Mos 12,1-5; 15, 16, 17 og 21». Den bør omskrives til enten: «1 Mos 12,1–5; 15–17 og 21» eller «1 Mos 12,1–5; 15; 16; 17 og 21».
- 4) De siste referansene til GT-tekster lar være å benytte de standardiserte forkortelsene, som ville tilsi: Sal 8; Sal 22; Sal 23; Dan 6; Mi 6,6–8. Disse avvikene fra Bibelselskapets mal forekommer ikke bare i tabellen på s. 1–3, men også i oversiktene fra s. 4 av.

De ti bud er angitt til å befinne seg i «2. Mos 19», men korrekt referanse er «2 Mos 20,1–17». Denne feilen er gjentatt to ganger for konfirmasjonstiden (s. 6 og 12) og én gang for 13–19 år (s. 14).

I referansen til Noahs ark har en parentes forvillet seg inn i første spalte, «(13-19)». Dette må være en overflødig dublett til krysset i spalten for målgruppen 13–19 år.

Mens Herrens bønn i rammeplanene omtales som «Vår Far», benytter veiledende lister over bibeltekster gjennomgående betegnelsen «Fadervår» (s. 2, 5, 6, 8). Benyttet betegnelse bør være konsistent og i tråd med gjeldende vedtak som gjelder omtalen av bønner.

Vi anser det imidlertid ikke som noe problem at betegnelsen «Herrens bønn», med referanse også til Luk 11,2–4, benyttes for konfirmasjonstiden i oversikten over bibeltekster som brukes i gudstjenesten (s. 12).

Rammeplan for 0–5 år

10. Har høringsinstansen overordnede innspill på rammeplanen for 0–5 år?

Fritekst:

Minimumskravet om tre tilbud i løpet av seks år oppfattes som lavt sett i lys av ambisjonene om relasjonsbygging og tilhørighet. Knyttet til vårt overordnede innspill om tydeliggjøring av kjerneinnhold og prioriterte områder, mener vi også her at planen med fordel kunne tydeliggjøre hvilke erfaringer og praksiser som er helt grunnleggende, eksempelvis gjennom en nivådeling.

11. Har høringsinstansen overordnede innspill til rammeplanens innledning?

Fritekst:

Vi mener formuleringen i starten av innledningen bør endres til "Dåpen er grunnleggende i kirken", (i forslaget heter det at "dåpens teologi er grunnleggende ..."). Vi ønsker også at det utarbeides formuleringer og begreper om dåp som er gjenkjennelige fra gjeldende dåpsliturgi og som kan brukes mer konsekvent i rammeplanverket enn tilfellet er i gjeldende forslag.

Korrektur

Det foreslås to språklige endringer på s. 3:

- 1) «Arbeidet skal bidra til å styrke relasjonen mellom barnet og deres foresatte» endres til enten «Arbeidet skal bidra til å styrke relasjonen mellom barnet og dets foresatte» eller «Arbeidet skal bidra til å styrke relasjonen mellom barna og deres foresatte».
- 2) «Slik kan voksne støtte barnas utforskning av deres spiritualitet ...» endres til: «Slik kan voksne støtte barnas utforskning av sin spiritualitet ...»

12. Gir rammeplanen en god beskrivelse av hvordan kirkelig undervisning kan støtte barns tidlige relasjoner og trosutvikling?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

13. Er vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring hensiktsmessig?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

14. Vurderer dere at aktivitetstilbudet for aldersgruppen er realistisk og gjennomførbart?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

15. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» relevante for aldersgruppen?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

16. Er det innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier?

Fritekst:

17. Er erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon» relevante for aldersgruppen?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

Kirkens kultur og tradisjon, s. 4, første kulepunkt: Her vil vi foreslå en utvidelse, ikke bare «bli sunget for ...», men selv delta/synge

18. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»?

Fritekst:

Kristen tro i praksis, s. 5, første kulepunkt: «leke.» Vi foreslår at setningen utvides med noen ord som gir kontekst, eks. lek som undring/læringsaktivitet.

19. Er samarbeidet med foresatte og faddere tilstrekkelig ivaretatt?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

Veiledende lister 0-5 år

20. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 0–5 år?

Fritekst:

21. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 0-5 år?

Fritekst:

22. Har høringsinstansen innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster?

Fritekst:

Vi anbefaler som beskrevet i svar på spørsmål 9 at kjernetekstene avgrenses tydeligere eller organiseres i nivåer, slik at skillet mellom felles kjerne, anbefalt utvalg og fordypningsstoff blir mer synlig. Vi foreslår at det gjøres et tilsvarende arbeid knyttet til listene over salmer og listene over praksisformer.

23. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av salmer?

Fritekst:

Se 22

24. Har høringsinstansen innspill på praksisformer?

Fritekst:

Se 22

Rammeplan for 6–12 år

25. Har høringsinstansen overordnede innspill til rammeplan for 6–12 år?

Fritekst:

Planen er rik, men også her bør det tydeliggjøres hva som er kjernestoff. Et skille mellom kjerneinnhold, anbefalt innhold og lokale valgmuligheter kan bidra til å sikre både felles nasjonal retning og lokal fleksibilitet, samtidig som det vil gjøre rammeplanene mer nyttige som verktøy i konkret planleggingsarbeid.

Begrepet undring fra planen 0-5 endres her til refleksjon. Vi mener begrepet undring med fordel også kan brukes i rammeplanene for eldre aldersgrupper.

26. Har høringsinstansen innspill på rammeplanens innledning?

Fritekst:

27. Mener dere at rammeplanen ivaretar barns behov for utforskning, undring og læring?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

28. Er balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse hensiktsmessig?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

29. Er forslagene til aktiviteter realistiske og relevante for menighetene?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

30. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

Vi foreslår at en legger til et erfaringsmål som handler om at det legges til rette for at en kan lære sentrale tekster gjennom jevnlig gentakelser.

31. Er det innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

32. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

33. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

Korrektur:

S. 9, «Kristen tro i praksis», andre kulepunkt: mellomrom mangler, be Vår Far

34. Er foresattes og fadderes rolle tydelig og hensiktsmessig beskrevet?

☐ Ja x Nei

Fritekst:

Vi viser til vårt svar på spørsmål 7: En kan med fordel bruke et språk som i større grad favner bredden av barns faktiske omsorgs- og relasjonsnettverk.

Veiledende lister-6-12 år

35. Bibeltekster: Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 6-12 år?

Fritekst:

36. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 6-12 år?

Fritekst:

37. Har høringsinstansen innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster?

Fritekst:

Vi anbefaler som beskrevet i svar på spørsmål 9 at kjernetekstene avgrenses tydeligere eller organiseres i nivåer, slik at skillet mellom felles kjerne, anbefalt utvalg og fordypningsstoff blir mer synlig. Vi foreslår at det gjøres et tilsvarende arbeid knyttet til listene over salmer og listene over praksisformer.

Kirkeårets tekster er også et naturlig tilkoblingspunkt som bør påvirke valg av tekster og kan bidra til å skape sammenheng på tvers av aldersgruppene.

38. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av salmer?

Fritekst:

Se 37

39. Har høringsinstansen innspill på praksisformer?

Fritekst:

Oppfølging av punktet om misjon i vårt svar på spørsmål 1:

Aktiviteten kalt «Internasjonal solidaritet» bør utvides til å kalles «Misjon og internasjonal solidaritet».

Se videre svar i spm. 37

Rammeplan for konfirmasjonstiden

40. Har høringsinstansen overordnede innspill til rammeplan for konfirmasjonstiden?
Fritekst:

Konfirmasjonsplanens særstilling

Bispedømmerådet registrerer at planen for konfirmasjonstiden skiller seg tydelig fra de øvrige rammeplanene. Mens de øvrige planene i hovedsak beskriver innhold, prinsipper og læringsprosesser for ulike aldersgrupper, inneholder konfirmasjonsplanen også omfattende bestemmelser om organisering, omfang og gjennomføring. Planen framstår derfor i praksis som noe mer enn en rammeplan for en aldersgruppe. Det kan vurderes om denne særstillingen bør synliggjøres tydeligere, for eksempel ved at dokumentet omtales som en ordning eller nasjonal retningslinje for konfirmasjonstiden.

Behovet for balanse mellom nasjonale rammer og lokal utvikling

Bispedømmerådet ser gode grunner til å opprettholde nasjonale minimumsrammer for konfirmasjonstiden. Slike rammer bidrar til å sikre at konfirmasjon fortsatt prioriteres som kirkens viktigste og mest omfattende undervisningstilbud, også i en situasjon med press på økonomi og bemanning. Samtidig er det viktig at rammene ikke hindrer nødvendig utviklingsarbeid og lokal tilpasning.

Forberedelse av udøpte konfirmanter for dåp

Antallet konfirmanter som ikke er døpt som små barn, har vokst sterkt de senere årene. Den norske kirke har ingen felles retningslinjer og gir ingen klare anbefalinger for hvordan de udøpte konfirmentene bør eller skal forberedes til sin dåp forut for konfirmasjonen. Det kan være behov for egne dåpsforberedende elementer for de udøpte konfirmentene, for å sikre mer felles praksis på tvers av landet og at kvalitetssikret materiell er tilgjengelig for undervisningsansatte.

Rom for utprøving og pilotprosjekter

Bispedømmerådet vil særlig understreke behovet for å åpne for forsøksordninger og pilotprosjekter knyttet til organiseringen av konfirmasjonstiden. Menighetene møter i dag ungdom med svært ulike forutsetninger for deltakelse. Flere rapporterer om økende utfordringer knyttet til sosial angst, nevrodivergens og andre forhold som gjør det vanskelig å delta i tradisjonelle konfirmasjonsløp. Dersom målet om likeverdig deltakelse skal realiseres, er det nødvendig å utvikle og prøve ut alternative organiseringsformer. Slike forsøk kan også gi verdifull kunnskap om hvordan kirken kan møte framtidige generasjoner konfirmanter på best mulig måte.

Utvikling i møte med endrede rammevilkår

Bispedømmerådet vil også peke på at konfirmasjonstilbudet i dag virker i et landskap preget av større mangfold enn tidligere, både når det gjelder ungdomskultur, fritidstilbud og alternative konfirmasjonstilbud. Dette forsterker behovet for at kirken kontinuerlig vurderer hvordan konfirmasjonstiden organiseres og gjennomføres. Muligheten til å prøve ut nye modeller kan bidra til å bevare og styrke konfirmasjonstidens relevans og tilgjengelighet.

Revisjon og videreutvikling

Dersom konfirmasjonsplanen forstås som en egen ordning eller retningslinje, mener bispedømmerådet at det også bør vurderes om den kan evalueres og revideres oftere enn de øvrige rammeplanene. Erfaringer fra pilotprosjekter og lokale

utviklingsprosesser kan da lettere innarbeides i framtidige revisjoner, uten at hele plansystemet må gjennom en samlet revisjon.

41. Har høringsinstansen innspill på rammeplanens innledning?

Fritekst:

I tråd med ønsket om å åpne rom for å prøve ut piloter/alternative konfirmasjonsopplegg kan en også vurdere å myke opp formuleringene under “Rammer for konfirmasjonstiden”. For eksempel kan:

Tredje kulepunkt endres til:

Konfirmasjonstiden inneholder *normalt åtte møtepunkt med menighetens fellesskap, inkludert flere gudstjenester*. Dette inngår i omfanget på 60 timer.

Siste setning i fjerde kulepunkt endres til: ... *utgjør normalt ikke* mer enn 60 % ...

Kulepunkt seks er omfattende og bør deles i to, ett om inkludering og ett om samiske perspektiver. Evt. kan kulepunkt seks og syv (om det samiske) kobles sammen.

42. Er det innspill til rammer for konfirmasjonstiden (omfang, struktur, leir og innhold)?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

Det bør åpnes for å gjøre forsøk med ulike former for organisering, også knyttet til leir. Vi viser ellers til vårt utdypende svar på spørsmål 40.

43. Er det god balanse mellom bredde og fordypning i undervisningen?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

44. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

Korrektur

S. 12, «Bibel, tekst og tolkning», tredje kulepunkt: Mellomrom mangler, ulike metoder

Strategier for å utvikle tolkningskompetanse, første kulepunkt: ... “skal få mulighet til å bli godt kjent med” kan gjerne erstattes med “skal bli godt kjent med”.

45. Er det innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier?

Fritekst:

46. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»?

Fritekst:

47. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»?

Fritekst:

48. Er samarbeidet med foresatte og faddere godt nok ivaretatt?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

Veiledende lister bibeltekster- konfirmasjonstiden

49. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for konfirmasjonstiden?

Fritekst:

50. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for konfirmasjonstiden?

Fritekst:

51. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

Vi anbefaler som beskrevet i svar på spørsmål 9 at kjernetekstene avgrenses tydeligere eller organiseres i nivåer, slik at skillet mellom felles kjerne, anbefalt utvalg og fordypningsstoff blir mer synlig. Vi foreslår at det gjøres et tilsvarende arbeid knyttet til listene over salmer og listene over praksisformer.

52. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av salmer?

Fritekst:

Oppfølging av punktet om misjon i vårt svar på spørsmål 1:

I listen over anbefalte salmer konfirmasjonstiden og 13–19 år bør følgende tas inn fra Norsk salmebok 2013: 696 Thuma mina, 697 Der det nye livet lever.

Se ellers svar på spørsmål 51

53. Har høringsinstansen innspill på praksisformer?

Fritekst:

Se 51

Rammeplan for 13–19 år

54. Har høringsinstansen overordnede innspill til rammeplan for 13–19 år?

Fritekst:

Bispedømmerådet opplever at planen har en god balanse mellom å invitere ungdom til kritisk refleksjon og å gi ungdom en tydelig introduksjon til kirkens egen tro og bekjennelse. Som nevnt i svaret på spørsmål 4, vil vi likevel foreslå at begrepet bibelsyn introduseres allerede for denne aldersgruppen som en hjelp til å forstå ulike måter å lese Bibelen på, for å stimulere til positiv nysgjerrighet på egen og andres tro, og for å sette ungdommene i stand til å delta i gode dialoger både med andre kristne og mennesker med annen tro og annet livssyn.

Aldersspennet 13–19 år er stort, og det kunne være fint med en egen refleksjon rundt årene før konfirmasjon: For eksempel kan det vurderes å legge inn noe under “Aktiviteter”, s. 15. Som forsøkt i Danmark kunne en for eksempel ha foreslått et tilbud knyttet opp mot konfirmasjonen, hvor interesserte får en forsmak på konfirmasjonstiden eller det åpnes for å “spre konfirmasjonstiden” ut over de “normalt 8 måneder” som forslaget til rammeplan nå angir ved at den starter tidligere.

55. Har høringsinstansen innspill på rammeplanens innledning?

Fritekst:

I siste setning i andre avsnitt leser vi at kirken kan “utruste unge til å møte det digitale livet”. Begrepet «utruste» kan gi inntrykk av et bredere ansvar enn kirken realistisk kan ta. Det kan vurderes om formuleringen erstattes med språk som tydeligere beskriver kirkens bidrag til refleksjon, dømmekraft og livstolkning i møte med og på digitale arenaer.

56. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer ungdoms behov for tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

57. Er vektleggingen av medvirkning og ansvar for ungdom hensiktsmessig?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

58. Er aktivitetene og tilbudene realistiske og relevante?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

59. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset ungdom?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

60. Er det innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier?

Fritekst:

61. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»?

Fritekst:

Teksten som på s. 17 følger etter opplistingen av de 8 erfaringsmålene («Kunst- og kulturuttrykkene ... og spiritualitetstyper»), bør, i samsvar med rammeplanen 6–12 år s. 9, gis følgende tillegg: Menighetens samarbeidspartnere i andre deler av verden, for eksempel via misjonsorganisasjoner, kan fungere som kilde til eksempler på andre kristne kulturuttrykk.

Vi foreslår også at det legges til et nytt punkt knyttet til markering av myndighetsalder, med feiring og refleksjon, som mange menigheter allerede har god erfaring med.

62. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»?

Fritekst:

63. Er foresattes og fadderes rolle hensiktsmessig beskrevet etter religiøs myndighetsalder?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

Veiledende lister bibeltekster - 13-19 år

64. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 13–19 år?

Fritekst:

65. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 13-19 år?

Fritekst:

66. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

Vi anbefaler som beskrevet i svar på spørsmål 9 at kjernetekstene avgrenses tydeligere eller organiseres i nivåer, slik at skillet mellom felles kjerne, anbefalt utvalg og fordypningsstoff blir mer synlig. Vi foreslår at det gjøres et tilsvarende arbeid knyttet til listene over salmer og listene over praksisformer. Kirkeårets tekster er også et naturlig tilkoblingspunkt som bør påvirke valg av tekster og kan bidra til å skape sammenheng på tvers av aldersgruppene.

67. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av salmer?

Fritekst:

Oppfølging av punktet om misjon i vårt svar på spørsmål 1:

I listen over anbefalte salmer konfirmasjonstiden og 13–19 år bør følgende tas inn fra Norsk salmebok 2013: 696 Thuma mina 697, Der det nye livet lever.

Vi foreslår videre at pinsesalmen 517 Vinden ser vi ikke tas med i listen over foreslåtte salmer for denne aldersgruppen.

Se ellers svar på spørsmål 66

68. Har høringsinstansen innspill på praksisformer?

Fritekst:

Selv om fasteaksjonen er en årlig foreteelse, som det er fint at ungdommene engasjerer seg i hvert år, bør – som for de andre målgruppene – aktiviteten angis videre og kalles «Misjon og internasjonal solidaritet». Vi foreslår at de to strekpunktene under «Beskrivelse» som gjelder fasteaksjonen beholdes, men suppleres.

Se ellers svar på spm. 66

Rammeplan for unge voksne

69. Har høringsinstansen overordnede innspill til rammeplan for unge voksne?

Fritekst:

Det er positivt at også voksne, i alle aldersgrupper, nå er definert inn som en målgruppe i Den norske kirkes undervisning og læring. At innenfor en helhet av i alt seks rammeplaner én gjelder «unge voksne» og én «voksne», er uttrykk for et godt skjønn, der prinsipielle og kapasitetsmessige hensyn må veies mot hverandre og balanseres. Bispedømmerrådet mener at ledertrening og mulighetene for å tjene og bidra som leder i menighetens aktiviteter bør løftes fram også i rammeplanene for unge voksne og voksne, ikke kun i rammeplan for aldersgruppen 13–19 år.

70. Har høringsinstansen innspill på rammeplanens innledning?

Fritekst:

Innledningen har en fin og differensiert omtale av den mangfoldige gruppen unge voksne, men fanger ikke opp at blant dem som har liten eller ingen erfaring fra systematisk undervisning og læring i kirken, vil det i kommende år være en stadig større andel som ikke er døpt som barn. Denne gruppen stiller kirken overfor særskilte krav, som må ivaretas bevisst og systematisk.

Siste avsnitt i innledningen omtaler at undervisningen skal støtte unge voksne i å modnes i troen. Eksemplene på hva modning i troen kan bety og gi seg utslag i kan med fordel inkludere personlig og åndelig vekst, og bruk av evner, interesser og nådegaver til tjeneste for Gud i kirken. Dette vil også gi et bedre samsvar mellom innledningen og erfaringsmålene som rammeplanen formulerer i fortsettelsen.

I tredje avsnitt, s. 19, beskrives et “pågående forsoningsarbeid”. For å sikre planens relevans over en lengre periode kan en vurdere å heller skrive “forsoningsarbeidet”.

Øverst på side 20 finner vi formuleringen “Kirken kan også utruste unge i møte med det digitale livet.” Som i rammeplanen for aldersgruppen 13–19 år vil vi også her foreslå en mer nyansert formulering, som for eksempel “... også bidra til å utruste ...”.

Videre leser vi følgende: “Undervisning rettet mot foreldre og foresatte bør ses i sammenheng med aktiviteter for barn.” Det bør presiseres at man her sikter til at unge voksne/målgruppen kan ha egne barn, formuleringen er noe uklar slik den står.

71. Er aktivitetene relevante og fleksible nok for målgruppen?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

Teksten beskriver relevante aktiviteter og skaper bevissthet om hvor viktig og nødvendig det er at menigheten er lydhør, fleksibel og åpen for samarbeid og samvirke med andre for å imøtekomme målgruppens behov. Omtalen av «kristne organisasjoner» som samarbeidspartnere kan vurderes å spesifikt nevne misjonsorganisasjonene i SMM for å knytte dette til erfaringsmålet om å «få dypere forståelse av kirkens verdensvide karakter og oppdrag, og hvordan en selv og lokalmenigheten hører til her» under *Kirkens kultur og tradisjon* (s. 21). Slik kan en tydeliggjøre at slikt samarbeid kan handle om mer

enn lokale aktiviteter. Samtidig må en her gjøre en prinsipiell avveining: Om SMM-organisasjonene nevnes, bør også samarbeidsaktører innenfor økumenikk og interreligiøst samarbeid nevnes, f.eks. LVF og KV, relevante institusjoner m.fl. Bispedømmerådet foreslår videre en tilføyelse om at kirken skal tilby et eget opplegg for undervisning og læring for dem som ikke er døpt, men søker dåp.

72. Mener dere at rammeplanen treffer unge voksnes livssituasjon og behov?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

73. Er vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling hensiktsmessig?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

74. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»?

Fritekst:

Overfor en så stor og sammensatt gruppe som unge voksne er det på sin plass å formulere mange og varierende erfaringsmål, og alle 17 erfaringsmål har sin berettigelse. Ett naturlig erfaringsmål mangler: **«utforske de lange linjene gjennom Bibelen, som gjør den til en sammenhengende fortelling fra skapelse til gjenopprettelse»**. Dette erfaringsmålet, som vil oppleves spennende og meningsfullt for mange i målgruppen unge voksne og som kan bidra til at flere av de andre oppførte erfaringsmålene bedre lar seg realisere, er forberedt i momentet fra tolkningskompetanse i innledningen til rammeplanene om «forståelsen av sammenhengen mellom enkeltfortellingene og kristendommens store fortelling» (s. 1) og har sin ekvivalent i erfaringsmålene for 6–12 år (!) om å «utforske Bibelen som en stor fortelling fra skapelse til nyskapelse» (s. 7) og for konfirmasjonstiden (!) om å «lete etter sammenhenger og helhet i Bibelen som tekstsamling, særlig mellom fortellinger om skapelse, syndefall, frelse og gjenopprettelse» (s. 12).

Korrektur

I kulepunkt seks mangler Bibelen stor B.

75. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»?

Fritekst:

Også her er det gode og relevante erfaringsmål. Vi vil anmerke at målet om å «lære om sentrale kjennetegn på evangelisk-luthersk tro, likheter og forskjeller med andre konfesjoner» fanger opp og korresponderer med vår understrekning i svar til spørsmål 1 av behovet for systematisk-teologisk presentasjon av troslæren og studium av de økumeniske trosbekjennelsene og Luthers lille katekisme. Mulighetene for å oppnå målet om å «få dypere forståelse av kirkens verdensvide karakter og oppdrag, og hvordan en selv og lokalmenigheten hører til her» kan eventuelt også styrkes ved at misjonsorganisasjoner (i SMM) omtales eksplisitt blant samarbeidspartnere i avsnittet om *Aktiviteter*.

76. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»?

Fritekst:

De 20 eksemplene dekker en flott og relevant bredde av erfaringsmål!

I fjerde siste kulepunkt vil vi foreslå å stryke siste del av setningen da den virker unaturlig og unødvendig i en oppstilling av anbefalinger: “delta i kirkens forsoningsarbeid og søken etter sannhet og rettferdighet, *også i arbeidet med de andre punktene i denne rammeplanen.*”

Veiledende lister bibeltekster- unge voksne

77. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av tekster for unge voksne?

Fritekst:

Målgruppen unge voksne er veldig mangfoldig og har ulike forutsetninger, behov og interesser. For dem med liten erfaring i bibellesning og lite bibelkunnskap kan kjernetekstlistene for aldersgruppen 13–19 år og kirkeårets tekster være et tjenlig utgangspunkt. For andre i gruppen bør man sikte høyere og gi tilbud som kan støtte opp under et systematisk og målrettet bibelstudium.

78. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for unge voksne?

Fritekst:

Igjen kan, som angitt, «kjernetekstlistene og eksempellistene for aldersgruppen 13–19, samt kirkeårets tekster» være et egnet utgangspunkt, supplert med ytterligere eksempler på relevante tekster i seks punkter, for dem i målgruppen med liten erfaring i bibellesning og lite bibelkunnskap. For andre i målgruppen vil det være naturlig og mulig å gå lenger enn bare å hente ut et utvalg av sjangre, temaer eller tekster fra de nevnte bibelske skriftene; det bør legges opp til lesning og studium av hele skrifter. Det ser ut til at i GT er profetbøkene og i NT brevlitteraturen svakest representert i de anførte eksempeltekstene, og disse bør derfor tas inn eksplisitt.

Det er positivt at de andre eksemplene på relevante tekster utvides til de gammeltestamentlige apokryfene henholdsvis Det gamle testamentes deuterokanoniske bøker i form av Susanna i badet (= Dan 13). Det synes å være et godt valg å begynne lesningen fra apokryfene med en oppbyggelig fortelling, men hvis man først utvider tilfanget til også å inkludere de deuterokanoniske bøkene, bør tekstutvalget gjøres bredere, både med fortellingsstoff (Tobit, Judit) og med visdomsteologisk stoff av stor betydning for sammenhengen mellom GT og NT (Visdommens bok, Sirak).

79. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

Som overfor de yngre målgruppene er det tjenlig med en inndeling som sikrer at et knippe av sentrale tekster gjøres kjent for alle i kraft av å være definert som kjernetekster.

80. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av salmer?

Fritekst:

Oppfølging av punktet om misjon i vårt svar på spørsmål 1:

I listen over eksempler på salmer, unge voksne og voksne bør følgende tas inn fra Norsk salmebok 2013: 688 Go tell it og 697 Der det nye livet lever.

81. Har høringsinstansen innspill på praksisformer?

Fritekst:

Oppfølging av punktet om misjon i vårt svar på spørsmål 1:

Aktiviteten kalt «Internasjonal solidaritet» bør utvides til å kalles «Misjon og internasjonal solidaritet».

Rammeplan for voksne

82. Har høringsinstansen overordnede innspill til rammeplan for voksne?

Fritekst:

Det er positivt at også voksne, i alle aldersgrupper, nå er definert inn som en målgruppe i Den norske kirkes undervisning og læring. At innenfor en helhet av i alt seks rammeplaner én gjelder «unge voksne» og én «voksne», er uttrykk for et godt skjønn, der prinsipielle og kapasitetsmessige hensyn må veies mot hverandre og balanseres. Bispedømmerrådet mener at ledertrening og mulighetene for å tjene og bidra som leder i menighetens aktiviteter bør løftes fram også i rammeplanene for unge voksne og voksne, ikke kun i rammeplan for aldersgruppen 13–19 år.

83. Har høringsinstansen innspill på rammeplanens innledning?

Fritekst:

Innledningen tar fint høyde for at målgruppen er sammensatt og mangfoldig på ulike vis, og at både former på undervisningstiltak og hvilke instanser og personer som involveres, vil variere sterkt avhengig av lokale forhold, behov og tilgjengelige (frivillige) ressurser. Innledningen kunne gjerne enda sterkere enn det som nå er tilfelle, ha fremhevet at et målrettet KUL-opplegg for voksne, som «skal gi dybde og øke kunnskap om kristen tro, tradisjon og kulturarv, og åpne rom for livstolkning og åndelig vekst» og «også styrke tilhørigheten til det kristne fellesskapet», ikke bare er en 'utgiftspost', men også en 'gevinst' når KUL «utfordre[r] deltakerne til tjeneste, ansvar og å dele kunnskap». (Denne målsettingen korresponderer godt med fjerde kulepunkt under *Kristen tro i praksis*: «oppdage muligheter til å bruke evner, interesser og nådegaver til tjeneste for Gud i menighet og samfunn, og få opplæring i aktuelle oppgaver».) Forhåpentligvis vil noe av denne tjenesten, dette ansvaret og ønsket om kunnskapsdeling komme yngre aldersgrupper til gode når voksne skolerer, utrustes og

motiveres til å ta på seg forskjellige frivillige lederoppgaver i KUL-aktiviteter rettet mot barn og unge.

I oppstillingen av aktuelle «aktører, slik som lag og foreninger, organisasjoner og nabomenigheter», bør SMM-organisasjonene inkluderes; kanskje den enkleste og mest åpne måten å gjøre det på er å utvide leddet «organisasjoner» til «(misjons)organisasjoner». Samtidig må en her gjøre en prinsipiell avveining: Om SMM-organisasjonene nevnes bør også samarbeidsaktører innenfor økumenikk og interreligiøst samarbeid nevnes, f.eks. LVF og KV, relevante institusjoner m.fl.

Korrektur

Det foreslås en språklig endring på s. 23 av følgende setning: «Kirkelig undervisning for voksne skal treffe både den som er ukjent for kristen tro, men er nysgjerrig, og den som allerede er godt kjent med kristendom» til «Kirkelig undervisning for voksne skal treffe både den som er ukjent med kristen tro, men er nysgjerrig, og den som allerede er godt kjent med kristendom.»

84. Rammeplanene bruker gjennomgående formuleringen “For at barna/konfirmanter/etc skal lære om Bibelen/kristen tro/etc, kan kirken invitere dem til å: (...)”. Kirkerådet ønsker tilbakemelding på om det er for lite forpliktende innhold i de seks rammeplanene generelt, og i rammeplanen for konfirmasjonstiden spesielt.

Fritekst:

Vi anser dette som feilplassert spørsmål: Se vårt svar på spørsmål 8.

85. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar bredden i voksnes livssituasjoner?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

86. Er målet om både dybde og tilgjengelighet i undervisningen hensiktsmessig formulert?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

87. Er aktivitetene relevante og gjennomførbare i lokal sammenheng?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

På få linjer omtales en stor variasjon av mulige aktiviteter på en slik måte at alle lokale sammenhenger vil finne noen som er relevante og gjennomførbare hos dem. Det må føyes til at kirken skal tilby et eget opplegg for undervisning og læring for dem som ikke er døpt, men søker dåp (fint at denne gruppen er eksplisitt nevnt under livssituasjonen «en vei inn til tro», s. 26).

88. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»?

Fritekst:

Overfor en så stor og sammensatt gruppe som voksne er det på sin plass å formulere mange og varierende erfaringsmål, og de 17 formulerte erfaringsmålene har sin berettigelse. Ett naturlig og prioritert erfaringsmål mangler: **«utforske de lange linjene gjennom Bibelen, som gjør den til en sammenhengende fortelling fra skapelse til gjenopprettelse»**. Dette erfaringsmålet, som vil oppleves spennende og meningsfullt for mange i målgruppen voksne og som kan bidra til at flere av de andre oppførte erfaringsmålene bedre lar seg realisere, er forberedt i momentet fra tolkningskompetanse i innledningen til rammeplanene om «forståelsen av sammenhengen mellom enkeltfortellingene og kristendommens store fortelling» (s. 1) og har sin ekvivalent i erfaringsmålene for 6–12 år (!) om å «utforske Bibelen som en stor fortelling fra skapelse til nyskapelse» (s. 7) og for konfirmasjonstiden (!) om å «lete etter sammenhenger og helhet i Bibelen som tekstsamling, særlig mellom fortellinger om skapelse, syndefall, frelse og gjenopprettelse» (s. 12).

Erfaringsmålet om å «reflektere over hva et evangelisk-luthersk bibelsyn er, og hvordan det har utviklet seg gjennom historien» kan muligens, slik det er formulert, vekke et feilaktig inntrykk av at det finnes ett normativt luthersk bibelsyn, og at det har gjennomgått endringer gjennom historien som lar seg objektivt kartlegge og avlese. Vi velger imidlertid å tolke dette erfaringsmålet som en invitasjon til en mer åpen refleksjon om hvordan reformasjonen så på forholdet skrift-tradisjon, skjelningen lov-evangelium og spørsmålet om Skriftens sentrum, og hvordan disse og andre faktorer har utviklet seg og påvirket bibeltolkning i evangelisk-lutherske kirker frem til i dag. Dette erfaringsmålet bør sees i nærhet med erfaringsmålet innenfor *Kirkens kultur og tradisjon* om å «lære om sentrale kjennetegn på evangelisk-luthersk tro, likheter og forskjeller med andre konfesjoner».

89. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»?

Fritekst:

Også her er det gode og relevante erfaringsmål. Vi vil anmerke at målet om å «lære om sentrale kjennetegn på evangelisk-luthersk tro, likheter og forskjeller med andre konfesjoner» fanger opp og korresponderer med vår understrekning i svar til spørsmål 1 av behovet for systematisk-teologisk presentasjon av troslæren og studium av de økumeniske trosbekjennelsene og Luthers lille katekisme. Mulighetene for å oppnå målet om å «få dypere forståelse av kirkens verdensvide karakter og oppdrag, og hvordan en selv og lokalmenigheten hører til her» styrkes, som bemerket ovenfor, dersom misjonsorganisasjoner (i SMM) omtales eksplisitt blant aktuelle aktører i innledningen til rammeplanen for voksne.

90. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis» for voksne?

Fritekst:

De 15 eksemplene dekker en flott og relevant bredde av erfaringsmål!

Erfaringsmålet «engasjere seg i misjonale og/eller diakonale prosjekter i menigheten eller hos samarbeidspartnere» får et mer solid grunnlag dersom misjonsorganisasjoner (i SMM) omtales eksplisitt blant aktuelle aktører i innledningen til rammeplanen for voksne.

Niende kulepunkt lister opp mange tema for etiske spørsmål. Vi anbefaler at temaet *klima og natur* løftes fram som eget kulepunkt, for å gi det mer tyngde.

I tredje siste kulepunkt vil vi foreslå å stryke siste del av setningen da den virker unaturlig og unødvendig i en oppstilling av anbefalinger: “delta i kirkens forsoningsarbeid og søken etter sannhet og rettferdighet, *også i arbeidet med de andre punktene i denne rammeplanen.*”

91. Mener dere at rammeplanen ivaretar livsnære temaer og ulike livsfaser på en god måte?

X Ja ☐ Nei

Fritekst:

Livsnære tema (tabell): Denne tabellen kan med fordel følges av en introduksjon som forklarer hvordan den kan brukes.

Systematikken er her en livssyklus, fra småbarnsfase til alderdom. Men det savnes noe gjennomgående, som gjelder *eksistensen som sådan*. Et forslag kan være å legge til en rute for «eksistensiell følelse/opplevelse», evt. utvide noe «livskriser og overganger», for å inkludere tema og følelser som går ut over det nære / livsløpet for individet: *klimafrykt/fremtidsfrykt – for barn og barnebarn / mening med livet*.

Veiledende lister bibeltekster - voksne

92. Har høringsinstansen innspill til tekstutvalget for voksne?

Fritekst:

Vi mener at kombinasjonen av, på den ene siden, de tidligere anførte kjernetekstlistene og eksempellistene samt henvisning til kirkeårets tekster som utgangspunkt og, på den andre siden, henvisning til lokale forhold, der bl.a. tilgjengelig kompetanse og aktive deltakers interesser spiller inn, som førende for utvalg av ytterligere bibeltekster er klok og hensiktsmessig. Forslaget i svar på spørsmål 88 om et ytterligere erfaringsmål om å «utforske de lange linjene gjennom Bibelen, som gjør den til en sammenhengende fortelling fra skapelse til gjenopprettelse» vil med tanke på tekstutvalg innebære en prioritet for lesning og studium av hele skrifter eller skriftgrupper i både GT og NT.

93. Er det andre innspill til veiledende lister for bibeltekster?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst:

94. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av salmer?

Fritekst:

Oppfølging av punktet om misjon i vårt svar på spørsmål 1:

I listen over eksempler på salmer, unge voksne og voksne bør følgende tas inn fra Norsk salmebok 2013: 691 Din rikssak, 695 Rop det ut og 697 Der det nye livet lever.

95. Har høringsinstansen innspill på praksisformer?

Fritekst:

Oppfølging av punktet om misjon i vårt svar på spørsmål 1:

Aktiviteten kalt «Internasjonal diakoni» bør utvides til å kalles «Misjon og internasjonal

diakoni».

Videre vil vi her spørre hvorfor en har endret begrepsbruk fra solidaritet i tidligere planer til diakoni i denne i beskrivelsen av denne praksisformen. Om meningen er å legge til et større diakonalt perspektiv bør en eventuelt inkludere både misjon, solidaritet og diakoni.